

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v. (Tilskud efter objektive udgiftskriterier).

(Lovforslaget (nr. 128) findes i tillæg A. sp. 2353, fremsættelsen i tidenden sp. 3481).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Sammen med denne sag foretages de to følgende på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Tilskud efter objektive udgiftskriterier).

(Lovforslaget (nr. 129) findes i tillæg A. sp. 2371, fremsættelsen i tidenden sp. 3483).

Første behandling af forslag til lov om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler og kurser.

(Lovforslaget (nr. 130) findes i tillæg A. sp. 2389, fremsættelsen i tidenden sp. 3483).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Ritt Bjerregaard (S):

Samtlige lovforslag er led i den reform af opgave- og byrdefordelingen mellem kommuner og amtskommuner og staten, som var påbegyndt under den tidligere regering, og en følge af kommunalreformen i 1970.

Hvad angår lovforslag nr. 129, der vedrører folkeskolen, rejser det ingen særlige problemer. Det betyder forenklinger i kommunernes og amtskommunernes opgaver, og det kan socialdemokratiet kun hilse med tilfredshed.

Lovforslag nr. 130, der bl. a. drejer sig om private skoler og kurser og tilskuddene hertil, rejser derimod et par problemer. Af bemærkningerne fremgår det, at der i undervisningsministeriet har været nedsat en arbejdsgruppe med den opgave:

„at fremkomme med forslag om de private skolars tilskudsmæssige stilling efter en omlægning til tilskud efter objektive kriterier

af statsrefusioner inden for undervisningsområdet.“

Arbejdsgruppen foreslår også en løsning, som ministeren delvis følger, men hvor først og fremmest De frie Folkeskolers Fællesråd protesterer. Man påpeger — og jeg citerer:

„at den aflastning, som de private skoler giver den kommunale folkeskole, varierer stærkt fra kommune til kommune uden nogen indre sammenhæng med bloktilskudskriteriet, og som følge heraf vil en kommunes udgift ved at indbetale et beløb pr. elev til undervisningsministeriet normalt komme til at stå i et urimeligt forhold til kommunens andel i bloktilskuddet.“

Dette må vi i udvalget kigge nærmere på, ligesom både udtalelserne i bemærkningerne om, at der kun vil blive tale om uvæsentlige ændringer i det administrative arbejde, og de beføjelser, der nu lægges over til indenrigsministeriet, f. eks. modregningen af tilskud til de private skoler i de enkelte kommuners generelle tilskud, i det hele taget fordelingen mellem indenrigs- og undervisningsministeriet, må undersøges. Vi skulle jo nødigt ved disse omlægninger forøge den offentlige administration, og jeg vil gerne allerede i dag spørge ministeren, om administrationsdepartementet har kigget på dette lovforslag, og i givet fald, hvilke bemærkninger det da havde at fremføre.

Øvelsesskolerne og hele den amtslige sektor giver ikke anledning til bemærkninger. Socialdemokratiet kan tilslutte sig lovforslagets formuleringer.

Det mest komplicerede af de fremsatte lovforslag er nr. 128 om fritidsundervisningen. Ganske vist giver lovforslaget, som det her foreligger, ikke de store problemer, men som ministeren selv understreger det, følger der jo en omfattende revision af den nugældende fritidslov. Socialdemokratiet ønsker derfor at præcisere, at vi her i dag selvfølgelig kun tager stilling til det foreliggende lovforslag, og at vi ikke i det kommende arbejde med fritidsloven på nogen måde føler os bundet af tilslutningen til dette forslag.

Med disse få bemærkninger til de enkelte

[Ritt Bjerregaard.]

lovforslag skal jeg på socialdemokratiets vegne give tilsagn om et hurtigt og positivt udvalgsarbejde.

Halvgaard (FP):

På grundlag af kommunalreformen er der sket ændringer i opgave- og byrdefordelingen mellem staten og kommunerne. Således er det ene udgiftsområde efter det andet blevet indregnet i de bloktilskud, som staten yder til kommunerne.

Med de foreliggende lovforslag er turen nu bl. a. kommet til fritidsundervisningen og til folkeskolen. Fra den 1. april 1975 vil kommunerne ikke modtage statstilskud i form af de faste procentsatser, som hidtil har været gældende. Tilskudsbeløb svarende til de hidtidige beløb er indregnet i de nævnte bloktilskud, man taler om tilskud efter objektive kriterier. Kommunerne får fra staten, hvad de hidtil har fået, men der er den væsentlige nye ting ved ordningen med bloktilskud, at tilskuddene ikke er øremærkede, det vil sige, at staten ikke kan pålægge kommunerne at anvende beløbene til bestemte formål. Samtlige statsydelser i form af bloktilskud vil den enkelte kommune altså frit kunne disponere over.

Hele ordningen har efter min opfattelse væsentlige ulemper. For det første indebærer ordningen stadig væk ingen mulighed for en generel planlægning fra statens side, idet staten blot betaler på grundlag af tidligere tilskud. Tilskuddene gives ikke efter, hvad samfundet har råd til at yde, men efter hvad man sædvanligt har ydet. Det vil sige, at de besparelser, der er nødvendige i vores nuværende økonomiske situation, ikke bliver tilgodeset. Det må være aktuelt og absolut nødvendigt allerede nu at foretage besparelser.

For det andet sker der, såfremt man yder tilskud efter lovforslagenes retningslinjer, en uretfærdig fordeling af statens midler, således at elevtilskuddene kan variere meget fra egn til egn og fra skole til skole.

Fremskridtspartiet anser disse lovforslag for en vis form for lapperier, der ikke til fulde løser problemerne på en praktisk og retfærdig måde. Det er en økonomisk styring på landsbasis og også en retfærdig fordeling, der savnes inden for vort skolevæsen. Derfor har fremskridtspartiet følt sig

foranlediget til at udarbejde et forslag, der imødegår disse urimeligheder, og dette forslag påtænkes fremsat til efteråret. Jeg skal ikke her give en detaljeret redegørelse for vort forslag, men blot nævne, at det i princippet tager sigte på en skolestyrelseslov, der giver hver skole de fulde juridiske og økonomiske beføjelser og samtidig et større pædagogisk ansvar.

Peter Holst (V):

De 2 af lovforslagene er de to sidste enkeltled ud af i alt 8 af den fase af byrdefordelingsreformen, som vi nu søger gennemført. Det er velkendt, at det har venstres sympati, at vi overgår fra procentrefusioner til bloktilskud. Vi kan fuldt ud tilslutte os, hvad der står i indenrigsministeriets nylig omdelte notat, nemlig at der er et behov for en bedre harmoni mellem kompetence og økonomisk ansvar.

De 2 første af lovforslagene er prisværdigt enkle ved blot at indeholde bestemmelser, der fortæller, at kommunerne fremtidig skal betale, hvad staten før refunderede. Ministeren har nok ret i, at der vedrørende ungdomsklubvirksomhed må en lille ændring frem på et eller andet tidspunkt for at imødegå fristelsen til at lade ungdomsklubvirksomhed i al almindelighed overgå til at være under nu forsorgsloven og senere under bistandsloven. Det kan lyde en smule urimeligt, at i Københavns kommune er 19 ud af 20 ungdomsklubber under socialministeriet, og når man så ved, at der er nogen favor driftsmæssigt set, så fristes man til at tro, at det har været andre motiver end de egentlige, skal vi sige hensyn til klubbens besøgende, der har bestemt driftsformen.

Det røbes i bemærkningerne, at man har syslet med tanken om at give nogle regler for kommunerne med hensyn til pligt til et vist minimum af fritidsaktivitet. Venstre er glad for, at det ikke er blevet tilfældet. Vi mener i virkeligheden, at man, som også den nuværende skolestyrelseslovs § 31 siger, bør anse kommunal indsats for noget, der kun skal iværksættes, når et supplement af det private er nødvendigt.

At de 2 første lovforslag nødvendigvis må følges af et konsekvenslovforslag om tilskuds-omlægning, er indlysende. Det glædeligste ved dette forslag er, at man har fundet en let administrerbar beregnings- og afreg-

[Peter Holst.]

ningsform. At tage elevtallet på et givet tidspunkt én gang årligt og gange med et i forvejen kendt gennemsnitsbeløb må være noget af det mest minimale papirarbejde, man kan forestille sig at pålægge de berørte instanser. At Kommunernes Landsforenings repræsentant har udtalt ønske om, at kommunerne afkrævedes de faktisk sparede undervisningsudgifter, er jo en rimelig betragtning fra den side, men jeg tror, det er rigtigt, at man i stedet har valgt den foreslåede ordning, der måske nok tager en lille flis af millimeterretfærdigheden, men til gengæld også befrier kommunerne for vanskelige beregningsarbejder, hvis lødighed man kunne diskutere.

Der har fra enkelte sider været nævnt nogle betænkeligheder, dels fra De frie Folkeskolelæreres Fællesråd, dels i et par artikler i Højskolebladet. Jeg vil godt i den anledning nævne, at venstre ser det faktum, at den egentlige tilskudsforvaltning stadig væk skal ligge i direktoratet, som en garanti for, at de frie skoler og de private kurser helt selvstændigt kan beholde deres arbejds- og driftsform. Enhver tanke om, at kirkelige og nationale mindretals traditionelle skolemuligheder skulle fratages dem, er venstre aldeles fremmed.

Med dette har vi ønsket at sige, at vi gerne vil være med til at befordre lovforslagene videre igennem til vedtagelse.

Elmholt (R.V.):

Det radikale venstre ser med forventning hen til den lovgivning, som her er lagt frem. Mens refusion med en bestemt procentsats opfordrer til øget forbrug, vil tilskud efter objektive kriterier gøre de lokale myndigheder og forbrugere omkostningsbevidste.

I sin fremsættelse bebuder ministeren et udkast til en revideret lov om fritidsundervisning m. v. udsendt som debatoplæg, før forslaget fremsættes her i tinget. Jeg synes, ideen er udmærket. Det er godt, at lovens brugere kan få lejlighed til at kommentere indholdet. Loven bør fastslå kommunens pligt til at støtte eller iværksætte fritidsvirksomhed for børn, unge og ældre. Men udover denne målsætning bør den lokale udformning overlades til de kommunale myndigheder. Jeg nærer fuld fortrøstning til, at de er sig deres ansvar bevidst.

Men samtidig vil jeg håbe, at ungdomsklubberne bliver behandlet ens i økonomisk henseende — det er allerede berørt — hvad enten de oprettes efter fritidsloven eller loven om børne- og ungdomsforsorg. Jeg kan erklære mig helt enig med PP II, når det om dette på side 661 hedder:

„En fuldstændig afvikling af de resterende refusionsordninger på alle de områder, hvor kommunerne har selvstændige beføjelser til at disponere, må gennemføres hurtigt.“

Det siges videre, at det er statens opgave at være vejledende, rådgivende og koordinerende.

Jeg er enig i den udlægning, det her har fået i perspektivplanen, og vi ønsker fra det radikale venstres side at arbejde for, at det også bliver gennemført i det udvalgsarbejde, der kommer om lovforslagene.

Men når det i nr. 11 om ændring af § 69, stk. 4, i lovforslag nr. 128 om fritidsundervisning hedder, at „Kommunen yder tilskud med mindst 2/3 af udgiften til foredragshonorar . . .“ og brøken i bilaget gengives som 5/6, går jeg ud fra, at der er tale om en trykfejl, og ministeren kan måske allerede på nuværende tidspunkt bidrage til sagens opklaring.

Så meget om lovforslag nr. 128.

Nr. 129 om folkeskolen fastsætter på tilsvarende vis som ved fritidsundervisning, at statens procenttilskud går over til at blive tilskud efter objektive kriterier. De principielle synspunkter i den anledning gav jeg udtryk for i forbindelse med det foregående lovforslag, og tilbage er kun at udtrykke tilfredshed med de administrative forenklinger, som lovforslaget medfører i den kommunale og amtskommunale administration.

Lidt flere problemer er der vel i det sidste lovforslag om kommuners og amtskommuners bidrag til statslige og private skoler. For her bliver man altså, hvilket forslaget også indebærer, nødt til at ændre finansieringsformerne for de private skoler. En arbejdsgruppe anbefaler, at man bibeholder den centrale tilskudsforvaltning. Kommunen skal for elever i statens skoler betale et bidrag, der svarer til de gennemsnitlige udgifter pr. elev, og i de private skoler et bidrag, der er lig med statens gennemsnitlige tilskud pr. elev. Herved regner man med at undgå forvriddingsproblemet. Men de private skoler frygter nyordningens konse-

[Elmholt.]

kvenser, for en række kommuner har hidtil ydet mindre driftstilskud og tilskud til befordring, og nu frygter man, at dette efter det nye lovforslag vil bortfalde.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at ministeriet lægger vægt på, at de private skoler ikke berøres af reformen. Det glæder mig, og den opfattelse deler det radikale venstre fuldt ud, og derfor var der måske en mulighed for at fastholde en pligt til for kommunerne at dække transportudgifter i et omfang, som kunne svare til amtets gennemsnitsudgifter for tilsvarende befordring. Jeg vil gerne høre ministerens syn på denne ordning, om man kunne praktisere den og derved leve op til bemærkningernes ord om, at de private skoler ikke direkte skulle berøres af reformen.

Jeg ved, ministeren har modtaget et forslag til en ny friskolelov. Hvordan ligger på dette punkt ministerens planer for de kommende dage?

Med disse bemærkninger skal jeg i øvrigt tilsige de fremsatte forslag en velvillig radikal behandling.

Gerda Møller (KF):

Vi i det konservative folkeparti er meget positive over for det princip, der ligger i de tre fremsatte lovforslag om overgang til tilskud efter objektive udgiftskriterier, fordi vi føler det som noget meget afgørende, at det økonomiske ansvar ligger hos dem, der træffer beslutningerne. Men som flere af vore ordførere har sagt det under behandlingen af lovforslag af samme art, vi tidligere har haft her i salen, er vi stadig væk af den opfattelse, at overgangen til alene bloktilskud bør ske i nøje sammenhæng med, hvad der sker inden for en række andre områder, som også skal overgå til bloktilskud.

Der er en række problemer, der kan trænge til nærmere belysning; jeg kan pege på nogle enkelte, f. eks. virkningen på standarden i de enkelte kommuner, vægtfordelingen, om der skal stilles nogen minimumskrav. Der kunne være mange andre problemer, og belysningen af dem mener vi bedst kan finde sted samlet, altså i ét udvalg, fremfor at flere forskellige udvalg, som det jo er tilfældet i øjeblikket, sidder og arbejder med dem hver for sig.

Vi er altså positive over for princippet,

men vi ønsker en koordinering af det arbejde, der skal forberede overgangen.

Om de enkelte lovforslag vil jeg ellers blot sige, at vi er tilfreds med, at de private skoler, som der står i bemærkningerne, i princippet ikke berøres af reformen. Men vi vil alligevel godt have lov til i udvalget at være med til at se på, om den status, de har i dag, nu også bliver den samme, efter at vi går over til bloktilskud.

Med hensyn til fritidsundervisningsloven beklager vi stærkt, at vi ikke har fået forslaget om den gennemgribende revision lagt på bordet samtidig med de her foreliggende lovforslag. Vi mener, at vi burde have haft dem af mange forskellige grunde, ikke mindst økonomiske. Det blev jo også bebudet af statsministeren i den tale, han holdt den 8. januar, hvor han redegjorde for regeringens politik, at der som led i de besparelser, der måtte foretages i de offentlige udgifter, ville blive fremsat lovforslag om bl. a. fritidsundervisningen. Nu forstår jeg altså, at det først kommer næste år med den tanke at lade loven træde i kraft den 1. august 1975.

Efter det forslag, som det konservative folkeparti har fremsat som ændring til finanslovforslaget for indeværende finansår, ville der alene på dette område kunne spares 15 mill. kr. I en tid, hvor der med lys og lygte søges efter besparelser, kunne der være al mulig anledning til, at vi nåede frem til disse besparelser så hurtigt som muligt. Men revisionen har jo også stor betydning for de mange aktiviteter, der foregår under fritidsloven, og her kan der jo nok blive nogle problemer — det peger ministeren jo også selv på både i fremsættelsen og i bemærkningerne — fordi den endelige revision ikke kommer samtidig med overgangen til bloktilskud. F. eks. vil kommunerne, som der står, godt nok stadig væk have en tilbudspligt, men det egentlige incitament til at iværksætte eller støtte fritidsvirksomhed for børn og unge falder jo faktisk væk sammen med bortfaldet af statstilskuddet. Derfor ville det have været formålstjentligt, om de overvejelser, som ministeren vil gøre sig om, hvorvidt der skal laves selvstændige regler på en række af de områder, som hidtil er reguleret gennem tilskudssystemet, havde været tilendebragt og bragt til folketingets kundskab allerede i dag, for så ville vi bl. a.

[Gerda Møller.]

have vidst noget om, i hvilket omfang kommunerne skal kunne regulere omfanget af aktiviteterne, og i hvilket omfang de private bestræbelser, altså først og fremmest oplysningsforbundenes arbejde, fortsat vil få den støtte, som de efter mit partis mening har et berettiget krav på at få.

Med disse bemærkninger går også det konservative folkeparti positivt ind i det kommende udvalgsarbejde.

Ingolf Knudsen (CD):

Fru Gerda Møller har netop sagt det, som jeg ville have givet udtryk for her, så jeg ser ingen anledning til at udvide debatten.

Måske skal jeg kun lige kommentere et enkelt punkt, nemlig dette, at man for øjeblikket sidder i mange udvalg og arbejder med princippet om ændring til bloktilskud. Jeg synes, det egentlig er forkert, at man ikke har fået en samlet drøftelse af dette meget væsentlige princip.

Men vi vil i udvalget arbejde med problemerne og skal love velvillig behandling.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg skal heller ikke forlænge denne debat. Det ser ud til, at der er vidtgående enighed om, at disse bloktilskud efter objektive kriterier, som det så mærkværdigt hedder her på Christiansborg, er et vældig stort gode ud fra enhver tænkelig synsvinkel, såvel ud fra en administrativ som ud fra en skatteteknisk.

Det, som gør mig en smule bekymret, er spørgsmålet om fritidsundervisningen, dels de bekymringer, som fru Gerda Møller allerede har givet udtryk for, nemlig om kommunerne vil være sig deres forpligtelser bevidst i tiden, der går, indtil en ny fritidslov bliver gennemført, dels om det beregningsgrundlag for de objektive kriterier, for de bloktilskud, der gives, egentlig er et særlig heldigt udgangspunkt netop for tildelingen til dette område, om det ikke er fritidsundervisningen, der bliver sorteper i denne sammenhæng som i øvrigt så tit.

Så vil jeg meget stærkt pointere, at jeg ser meget frem til den debat, som ministeren bebuder angående lovforslaget vedrørende fritidsundervisningen. Det forekommer mig, at det vil være alt for tidligt at gå ind på de betragtninger, man bør gøre sig i

den forbindelse. Men den tanke at udsende lovforslaget som et udkast til debat forekommer mig at være meget positiv, men jeg mener, at det blot er et spørgsmål, om det ikke vil forlænge sagen så meget, at fritidsundervisningen i mellemtiden kommer til at lide skade. Det gør mig betænkelig.

Jeg tilsiger, som det ganske klart er fremgået, en meget samarbejdsvillig holdning i udvalget over for de 3 lovforslag.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti kan tilsige de 3 lovforslag en velvillig udvalgsbehandling. I første omgang drejer det sig om nogle tekniske ændringer for at gå over til bloktilskud. Vi er principielt af den mening, at kommunerne i så stor udstrækning som muligt bør have lejlighed til selv at forvalte deres penge, men vi er også klar over, at der kan være nogle problemer i det, og derfor vil vi i udvalget godt se på, om der skal stilles visse mindstekrav el. lign.

Så er vi også glade for de ting, der er berørt, og som jeg ikke skal komme ind på igen, angående private skoler, fritidsundervisning og meget andet, som der bliver lejlighed til at drøfte i udvalget.

Vi tilsiger altså velvilje.

Kaj Hansen (DKP):

Da vi sidst behandlede lovforslaget om sygehusvæsen og bloktilskud, havde jeg lejlighed til at redegøre for mit partis principielle synspunkt vedrørende disse bloktilskud. Det gælder også de lovforslag, vi her behandler.

For øvrigt mener jeg, at der er mange af de økonomiske konsekvenser for kommunerne, som ikke er tilbunds gående undersøgt. Det viser sig således, at indenrigsministeriets bedømmelse af de økonomiske konsekvenser for København adskiller sig en hel del fra de udregninger, som København selv har foretaget, og det viser sig, at man i virkeligheden ikke nøjagtig ved, hvor mange millioner det kommer til at dreje sig om for Københavns vedkommende. København mener selv, det kan komme til at dreje sig om en merudgift på 221 mill. kr., når disse bloktilskud bliver fuldt gennemført.

Ligeledes er det sådan, at man heller ikke tilstrækkeligt kan se, hvilke konsekvenser det vil få for andre kommuner, og samtidig

[Kaj Hansen.]

må vi ud fra den principielle opfattelse, vi har af bloktilskuddene, sige, at vi ikke kan medvirke.

Flygaard (DR):

Fra retsforbundets side ser vi positivt på de 3 fremsatte lovforslag. Det drejer sig jo primært om at tage stilling til et nyt kriterium for tildeling af tilskud, altså bloktilskud efter objektive kriterier, og det er vi positivt indstillet over for. Vi vil dog gerne gøre den bemærkning, at vi vel hele tiden bør have opmærksomheden henledt på, om de objektive kriterier, man benytter for udregning af tilskud, til enhver tid bør være de samme, og herunder også — hvad den kommunistiske ordfører var inde på — på spørgsmålet, om der er en enkelt eller enkelte kommuner, som kommer i klemme ved en sådan omlægning.

I relation til lovforslag nr. 128 om fritidsundervisning m. v. hilser vi det også med tilfredshed, at undervisningsministeren vil komme med et debatoplæg, før der fremsættes forslag her i tinget. Jeg tror, der i store kredse af befolkningen er behov for at få denne sag diskuteret igennem og så få en afsluttende debat her i folketinget, hvor vi kan få lagt nye retningslinjer fast på fritidslovgivningens område.

Gunner Baunsgaard (RV):

Der er jo bebudet en debat om fritidsundervisningen, men jeg vil alligevel gerne vedrørende lovforslag nr. 128 om fritidsundervisning m. v. komme med nogle enkelte bemærkninger.

Jeg skal indledningsvis sige, at jeg helt og fuldt går ind for, at refusionssystemet afløses af tilskud til kommunerne efter objektive kriterier. Det har vi også fra vort parti arbejdet stærkt henimod. Men når dette er sagt, vil jeg alligevel sige, at jeg ikke er helt ubekymret med hensyn til fritidsundervisningen, som også behandles i denne sammenhæng. Voksenundervisningen og fritidsundervisningen er ganske enkelt en del af vort uddannelsessystem. Det henvender sig til den del af befolkningen, som har et behov for yderligere undervisningstilbud. Lad så være, at der er smuttet lidt hobbybetonede fag med, men der er da allerede ryddet en smule ud. Uddannelsessystemet behand-

les i småbidder og uden sammenhæng, og så er det, jeg gerne vil råbe vagt i gevær. Voksenundervisningen kan under bloktilskudssystemet komme til at lide stor skade, og udfordringen til os er, at uddannelsesstilbudene skal være for de mange.

Jeg vil gerne have lov at citere fra PP II, side 452:

„Uddannelse tjener på én gang til tilfredsstillelse af den enkelte elevs behov for personlig oplevelse og udvikling og til forøgelse af den fremtidige produktion og økonomiske velstand i samfundet. Det er hverken muligt eller ønskeligt at adskille disse to funktioner, da det i høj grad er lysten, der driver værket, når det drejer sig om uddannelse.“

Det er en helt afgørende side af uddannelsernes problemer, at vi må prøve at nå frem til et sikrere grundlag for vurderingen og den indbyrdes prioritering af de økonomiske midler, vi anvender til uddannelsessystemet. Den beslutning, vi træffer her, kan blive skæbnesvanger for voksen- og fritidsundervisningen, men jeg håber, at jeg er for pessimistisk

Udgifterne til ungdoms- og fritidsundervisningen og til folkehøjskolerne og efterskolerne androg i 1972-73 ca. 300 mill. kr. Højskolerne og efterskolerne tror jeg nok skal klare sig, og de vil sikkert også få den andel, de kan tilkomme, også når der tages hensyn til stigningerne. Dermed har jeg dog ikke sagt, at de har fået nok. Derimod må det være folketingets opgave at tilsige voksenundervisningen og fritidsundervisningen den støtte, de har behov for. Kommunerne må ikke kunne sige, at her er et område, som de kan skære ned på for at tilgodese andre områder.

Nogle vil nok mene, at oplysningsforbundene godt kan undværes. Jeg vil gerne sige til alle politikere: når vi forlanger koordination og prioritering, så har oplysningsforbundene også en opgave og en plads i vort samfund, som har betydning både for det kulturelle og for det uddannelsesmæssige. Både i social henseende, jeg tænker her på de ældre årgange, og med hensyn til at give de 14—18-årige gode undervisningstilbud er vi med til at forbedre de sociale kår for en stor part af de unge, som ellers var henvist til ophold andre steder end netop i hjemmet.

Jeg har tiltro til, at de kommunale udvalg

[Gunner Baunsgaard.]

vedrørende uddannelserne vil forstå betydningen af den livslange uddannelse, og at voksenundervisningen får høj prioritet. Kan vi sikre os, at de få millioner kroner, som voksen- og fritidsundervisningen får rådighed over, ikke formindskes, men at også denne gren får del i stigningen som andre områder, kan vi være nogenlunde tilfredse. Kan vi få ministerens ord for, at der vil blive lagt vægt på, at der i henvendelser til kommunerne må blive sagt: nu skal der prioriteres? Voksen- og fritidsundervisningens uddannelses tilbud skal gives således, at lokaler og faciliteter udnyttes, ikke blot af folkeskolen og ikke blot med tilbud til de mange voksne, der har forladt skolen efter 7.-9. klasse, idet denne gruppe jo har et uddannelsesmæssigt handicap, men også, således som hr. Ole Vig Jensen sagde her i salen den 6. december 1972: det er en udfordring til os, at samfundets uddannelses tilbud er for de mange.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

Jeg vil gerne have lov at sige tak for den positive modtagelse, lovforslagene har fået hos langt de fleste af ordførerne. De er som sagt det sidste led i reformen af fordelingen af opgaverne imellem amter, amtskommuner og staten, og jeg er glad for, at ordførerne har erklæret sig indforstået med at gøre et positivt arbejde i udvalget, så vi kan få den ting klaret.

Nogle af ordførerne beklagede sig over, at vi ikke allerede på nuværende tidspunkt havde et lovforslag om en revision af fritidsloven. Dertil vil jeg gerne sige, at jeg ikke mener, det kunne være rimeligt, at vi ventede med overgang til bloktilskud på fritidsområdet, indtil vi havde revisionen af fritidsloven i orden. Jeg mener, at vi må have overgangen til bloktilskud med hensyn til fritidsloven klar på samme tidspunkt som på de andre områder.

Jeg vil da gerne have lov at sige til fru Gerda Møller, der beklagede sig over, at lovforslaget ikke var kommet, selv om statsministeren havde sagt, at der ville komme et sådant lovforslag, at der fra vores side ikke er fraveget noget i denne sag. Det er rigtigt, som det også er blevet fremhævet, at der kommer et udkast til en revision af fritidsloven i løbet af nogen tid. Udkastet bliver

sendt ud til debat, og alle får mulighed for at fremkomme med deres synspunkter og få de forskellige ting diskuteret igennem, og vi håber selvfølgelig meget og har den bedste tiltro til, at også alle vil gøre, hvad de kan for at belyse de forskellige sager på fritidsområdet så godt, som det nu kan lade sig gøre.

For os er det nemlig meget vigtigt, at vi har en fornuftig og en forsvarlig lovgivning på fritidsområdet — dette være også henvendt til hr. Gunner Baunsgaard — og vi er meget interesserede i at gøre, hvad vi kan for, at der er gode tilbud også inden for fritidsområdet. Vi ønsker bestemt ikke at være med til, at undervisningen på fritidsområdet bliver sat i skyggen eller bliver stillet bagest i rækken, også når det drejer sig om at få lokaler.

Jeg mener i det hele taget, at det, der er en stor opgave for os, er at være med til at skabe en forståelse for, hvor vigtigt det er at have et fleksibelt uddannelsessystem, og hermed mener jeg også, at man bl. a. kan tage en del af sin uddannelse, af sin skolegang, inden for ungdomsskolen, inden for fritidsundervisningen, i det hele taget bruge de muligheder, vi har. Jeg synes, det er noget af det vigtige, der er i perspektivet inden for uddannelsen på nuværende tidspunkt, at vi får disse ting stykket sammen på en fornuftig måde, og dér mener jeg at fritidsloven vil være et godt redskab at have.

Jeg skulle måske lige tilføje til fru Ritt Bjerregaard, at det er da klart, at i det øjeblik man går ind for overgang til bloktilskud på fritidsområdet, har man naturligvis ikke taget stilling til det, der skal ske, når revisionen af fritidsloven kommer. Det er et helt nyt lovforslag, der kommer.

Med hensyn til de private skoler vil jeg blot lige sige, at det for os betyder meget, at de private skoler får lov til at bevare den status, de har i dag, og det er det, vi har forsøgt. Ud fra det arbejde, vi har gjort, ud fra de samtaler, vi har ført, mener vi, at vi har sikret de private skolars beståen. Den centrale tilskudsforvaltning klarer administrationen, og derved undgår vi også det, som private skoler frygter: at de skulle komme i en slags afhængighedsforhold til kommunerne, så kommunerne ville bestemme mere, end de private skoler kunne ønske.

[Undervisningsministeren.]

Til sidst vil jeg blot lige sige til hr. Halvgaard, at jeg mener, det er en fuldstændig misforståelse, når det nu bliver sagt, at det, vi har behov for, er besparelser. Jeg har nemlig den opfattelse, at i det øjeblik vi lægger opgaverne ud til de organisationer, de instanser, de folk, der står midt i det daglige arbejde, da har vi den største sikring for, at det bliver klaret på en økonomisk forsvarlig måde, og det er netop det, der er meningen med disse lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Bay):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Afstemninger om nedlæggelse af skoler, begrænsning af lærertimeforbruget m. v.).

(Lovforslaget (nr. 132) findes i tillæg A. sp. 2417, fremsættelsen i tidenden sp. 3626).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Orla Møller (S):

De, der har læst bemærkningerne til dette lovforslag og i øvrigt fulgt lidt med i debatten om disse ting, vil på forhånd være klar over, hvordan socialdemokratiet vil stille sig til det lovforslag, der nu er til behandling. Undervisningsministeren har meget stærkt i bemærkningerne til lovforslaget understreget, at der her er tale om noget, der hænger sammen med arbejde, der fandt sted i den socialdemokratiske regerings tid. Derfor er vi principielt på alle de punkter, lovforslaget drejer sig om — i særlig grad de tre om, at der skabes bedre mulighed for at opretholde mindre skoler, at nogle af de ordninger, der tidligere har været i finansloven,

indføres direkte i denne lov, og at den hidtidige lærerrationeringsordning bibeholdes, i hvert fald for et par års vedkommende — helt positivt indstillede. Derfor kunne jeg komme meget let om ved min ordførertale her, men jeg har dog et par bemærkninger, jeg gerne vil knytte dertil.

For det første tror jeg, at en meget væsentlig ting, der ligger i det skolelovsforslag, som endnu ikke er blevet færdigt i udvalget, er mulighederne for, at beboerne i et lokalt skoledistrikt er i stand til at arbejde for bibeholdelse af en mindre skole. Jeg synes også, at det system, der nu i dette lovforslag gives en mulighed for, ikke alene gennem afstemningsreglerne, men også gennem en regulering af lærertimeforbruget, er noget overordentlig positivt. Jeg tror, at det ude i det lokale område administrativt vil give lettelser. Jeg tror også, at det kan være med til i visse situationer at give pædagogiske forbedringer, selv om jeg ved, at der netop på dette punkt kan rettes og også er rettet kritik af tingene.

For det andet har jeg, når det drejer sig om det punkt, der hedder lærerrationeringen, ikke meget at sige, ud over at jeg godt i udvalgsarbejdet vil have noget nærmere at vide om, hvordan prognoserne stiller sig for øjeblikket. Vi har hørt nogle alarmerende bemærkninger om, at der i modsætning til det, vi hidtil har gået og regnet med: lærermangel, vil blive en kolossal overproduktion af lærere, og alt dette vil jeg gerne have oplyst i udvalget.

Den tredje og sidste bemærkning fremføres om ikke med tårer i øjnene, så i hvert fald med sorg i sindet. Jeg håber, at dette sind vil være i stand til at påvirke ministerens følsomme sind. Det bliver mere og mere åbnbart, at vi skulle have videreført folkeskolereformen. Dette er i og for sig en forholdsvist fornuftig lappen på tingene, men administrativt og pædagogisk er folkeskolen bragt i en situation, hvor folkeskolereformen skulle have været gennemført. Det er også dette lovforslag, synes jeg, et vældigt vidnesbyrd om.

Halvgaard (FP):

I 1950'erne var det den almindelige opfattelse blandt de såkaldte sagkyndige, at en centralisering af vort skolevæsen var løsningen på vore skoleproblemer. Der nedlagdes i